

Daniela Iskrová

Fazy i zasady analizy narratywnej

Warszawskie Studia Pastoralne 18, 167-183

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DANIELA ISKROVÁ*

FAZY I ZASADY ANALIZY NARRATYWNEJ

STRESZCZENIE

Niniejsza praca poświęcona jest przedstawieniu analizy narratywnej, która należy do grupy metod synchronicznych, służących do interpretacji tekstów Starego i Nowego Testamentu. Analiza narratywna koncentruje się przede wszystkim na tekście opowiadania a główną uwagę zwraca na występujące w nim osoby, ich charakter i wzajemne relacje. Praca ma na celu przybliżenie poszczególnych faz i zasad tej analizy, które można zastosować do interpretacji tekstów biblijnych przede wszystkim o charakterze narracyjnym i dzięki temu ukazać znaczenie tekstu dla współczesnego odbiorcy.

Słowa kluczowe: analiza, narratologia, autor tekstu, wiadomości, czytelnik, opowiadanie

Wstęp

Analiza narratywna jest jedną z metod interpretacji tekstu. Polega na badaniu i analizie tego, w jaki sposób narracja przebiega w tekście.

Naukowe badanie opowiadań nazywa się narratologią. Narratologia, mimo że czasami używa zmienionych i udoskonalonych pojęć antycznych, jest stosunkowo nową nauką. Teoretycy narratologii (zarówno europejscy, jak i amerykańscy) w latach 1960-1970 publikowali liczne prace, jednak w odniesieniu do tekstów biblijnych narratologią zaczęto posługiwać się około dziesięć lat później.¹ Teksty narracyjne są przedmiotem badań narratologii, która stała się osobną dyscypliną w egzegezie biblijnej. Analizę narratywną na początku aplikowano do tekstów starotestamentalnych, a dopiero potem stała się ona metodą konieczną także przy analizie tekstów nowotestamentalnych, zawierających opowiadania.

1.1. Analiza narratywna

Dokument Papieskiej Komisji Biblijnej *Interpretacja Pisma Świętego w Kościele* (23 kwietnia 1993) (*L'interprétation de la Bible dans l'Église, The Interpretation of the Bible in the Church* (April 15, 1993)) przedstawia różne naukowe *metody analizy literackiej*, do których należą: *analiza retoryczna, se-*

---

* ThDr. Daniela Iskrová, PhD. získala v roku 2002 licenciát v odbore biblická teológia na Pápežskej univerzite Gregoriane v Ríme. V roku 2008 obhájila doktorát v odbore Katolícka teológia na Katolíckej univerzite v Ružomberku (Slovensko). Od roku 2002 je odbornou asistentkou na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku na Katedre religionistiky a náboženskej výchovy, kde t.č. pôsobí ako vedúca katedry. Prednáša biblické vedy (biblická exegéza, biblická teológia) a biblickú gréčtinu.

¹ Porov. MARGUERAT, D. – BOURQUIN, Y.: *Per leggere i racconti biblici. Iniziazione all'analisi narrativa*. Borla : Roma 2009, s. 11.

miotyczna i narratywna.² Analiza narratywna przy egzegezie tekstów biblijnych ułatwia przejście, często trudne, od sensu jakiegoś tekstu rozpatrywanego w jego kontekście historycznym, do przesłania tekstu odczytywanego przez dzisiejszego odbiorcę.³ Ponieważ Biblia zawiera względnie dużo tekstów o charakterze opowiadania, wydaje się uzasadnione wykorzystywanie do ich interpretacji także analizy narratywnej. Wcześniej za pomocą tej metody analizowano literaturę fikcyjną (bajki), obecnie korzysta się z niej przy wszelkich tekstach zawierających opowiadania.

Opowiadanie – *narracja* (z języka łacińskiego *narratio*; w języku słowackim używa się przymiotnika *naratívny* oraz *naračný*) jest podstawowym gatunkiem literatury biblijnej. Jest to opowiadanie, w którym rozwijają się idee z zaznaczonym przebiegiem danego zjawiska w czasie.⁴

Analiza narratywna stara się zrozumieć opowiadanie i jego funkcje. Skupia się przede wszystkim na działaniu osób, wskazuje główne elementy opowiadania, osoby, które w nim występują oraz ich wzajemne relacje.⁵ Bada również sposób w jaki się o wydarzeniu opowiada, aby wciągnąć czytelnika do świata opowiadania (świat narratywny) i do jego systemu wartości. W tym kontekście mówi się o „autorze rzeczywistym”⁶ i „au-

² Porov. Pápežská biblická komisia. Interpretácia Biblie v Cirkvi. KBD : Svit 1995, s. 36–44.

³ Porov. Pápežská biblická komisia. Interpretácia Biblie v Cirkvi. KBD : Svit 1995, s. 49.

⁴ Porov. HERIBAN, J.: Narácia. In: HERIBAN, J.: Príručný lexikón biblických vied. Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda : Rím 1992, s. 724.

⁵ Porov. VARŠO, M.: Zjedz, čo máš po ruke. Úvod do biblickej exegézy. Zrno 1998, s. 27.

⁶ Reálny autor je osoba, ktorá text vytvorila.

torze domyślnym”.⁷ Analogicznie mówi się także o „czytelniku rzeczywistym”⁸ i o „czytelniku domyślnym”.⁹ Współczesny czytelnik Pisma Świętego Nowego Testamentu nie może utożsamić się we wszystkim z czytelnikami rzeczywistymi, którzy żyli np. w I w.n.e. Może jednak utożsamić się z czytelnikiem domyślnym, i dzięki temu przesłanie tekstu może go poruszyć. Jednym z najważniejszych zadań egzegezy jest ułatwienie procesu identyfikacji, czyli pomoc współczesnemu czytelnikowi w utożsamieniu się z czytelnikiem domyślnym. W analizie narratywnej tekst służy jako „lustro” w tym rozumieniu, że odbija określony świat wartości, który wpływa na czytelnika w taki sposób, aby czytelnik porównał, ewentualnie przyjął je za swoje.¹⁰ Innymi słowy, analiza narratywna stosowana do interpretacji tekstów Nowego Testamentu służy temu, aby współczesny czytelnik zdecydował się przyjąć za swoje wartości proponowane w tekście.¹¹

---

⁷ Implicitný autor je to obraz autora, ktorý v priebehu nasledujúceho čítania tvorí text.

⁸ Reálni čitatelia sú všetci tí, ktorí od začiatku až podnes počúvali alebo čítali text.

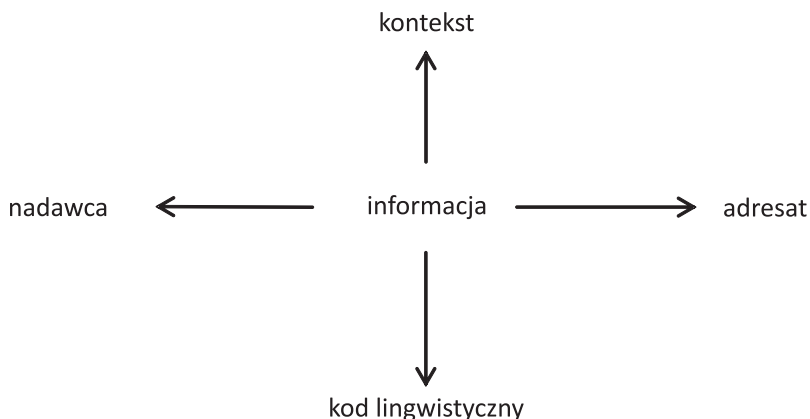
⁹ Podľa dokumentu Pápežskej biblickej komisie Interpretácia Biblie v Cirkvi je implicitný čitateľ ten, ktorého text predpokladá a v skutočnosti aj vytvára; teda čitateľ, ktorý je schopný rozumových a citových úkonov potrebných pre vstup do naratívneho sveta textu, aby naň odpovedal takým spôsobom, s akým počítal skutočný autor prostredníctvom predpokladaného implicitného autora.

¹⁰ Porov. Pápežská biblická komisia. Interpretácia Biblie v Cirkvi. KBD : Svit 1995, s. 47 – 48.

¹¹ Ďalšie informácie možno nájsť: EGGER, W.: Metodologia del Nuovo Testamento. Introduzione allo studio scientifico del Nuovo Testamento. EDB : Bologna 1989, s. 125 – 140.

1.2. Cel analizy narratywnej

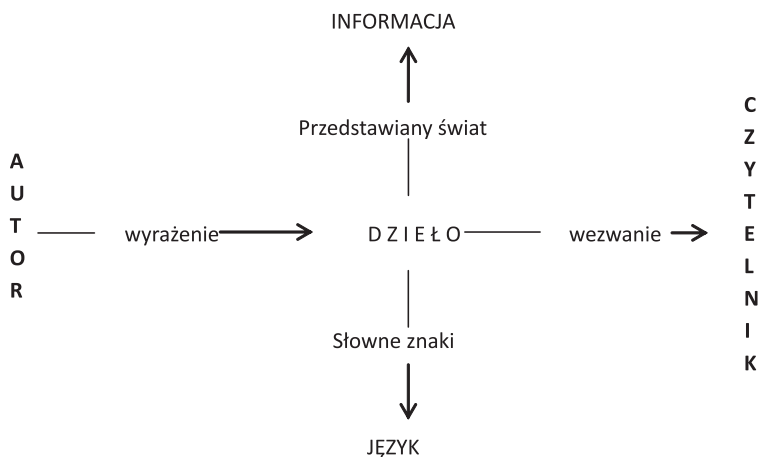
Każdą interpretację tekstu definiuje sposób, w jaki się bada tekst. Dlatego nie można porównywać poszczególnych rodzajów interpretacji w poszukiwaniu, który rodzaj jest lepszy; musimy je postrzegać jako odmienne sposoby podejścia do tekstu. Różną się między sobą tym, na który aspekt tekstu są skoncentrowane, np. historyczny, psychologiczny, symboliczny... Z każdym nowym typem interpretacji zmienia się również sposób patrzenia na tekst. Temu nowemu sposobowi badania tekstu odpowiada też nowe podejście, wraz z nowymi fundamentalnymi pojęciami. Również analiza narratywna zmienia sposób badania tekstu. O jaką zmianę chodzi? Językoznawca Roman Jakobson w swojej książce *Saggi di linguistica generale* twierdzi, że każda komunikacja słowna polega na przekazie informacji od nadawcy do adresata.¹² Aspekt ten można przedstawić w następujący sposób:

¹² Porov. JAKOBSON, R.: *Saggi di linguistica generale*. Feltrinelli : Milano 2002 s. 185.191.

W każdej informacji można określić jej podwójny wymiar: kontekst oraz kod lingwistyczny. Jeśli np. informacją jest stwierdzenie: „pociąg jedzie szybko”, to kontekst stanowi przedstawiany świat, do którego to się odnosi: dla przyjęcia informacji adresat musi wiedzieć, co to jest pociąg i co znaczy szybko. Potrzebne jest poznanie, do jakiej rzeczywistości odnosi się analizowany tekst i określenie jego funkcji informacyjnej. Z drugiej jednak strony informacja odnosi się do językowego kodu: adresat musi właściwie rozróżniać poszczególne litery i właściwie rozumieć, jakie tworzą słowo, np. rok – krok – mrok... Każda informacja wymaga odpowiedniego przyjęcia, czyli zrozumienia przez odbiorcę sensu komunikatu zgodnie z intencją nadawcy.

Badanie kontekstu oznacza analizowanie funkcji przekazywanej informacji (do czego się odnosi). Interesowanie się kodem oznacza branie pod uwagę metalingwistycznej funkcji informacji (identyfikować kod wspólny dla nadawcy i odbiorcy). Gdybyśmy to chcieli odnieść do czytania tekstu, to schemat Jakobsona można by było przedstawić w następujący sposób:

Autor przekazuje czytelnikowi dzieło literackie, w którym z jednej strony odwołuje się do przedstawianej rzeczywistości (informacja), z drugiej zaś strony w określony sposób pracuje z poszczególnymi językowymi środkami (język). Schemat Jakobsona jest bardzo przydatny, ponieważ potrafi wyróżnić trzy główne typy interpretacji tekstu biblijnego.

Trzy interpretacje czytania

Do interpretacji tekstów biblijnych najczęściej wykorzystuje się trzy rodzaje analizy: historyczno-krytyczną, strukturalną (semiotyczną) i narratywną.

Co bada analiza historyczno-krytyczna? Analiza historyczno-krytyczna zajmuje się wydarzeniem historycznym, o którym opowiada tekst i warunkami, w jakich tekst był napisany. Ogólnie można określić, że skupia się na świecie (historycznym), który skrywa się za tekstem. W opowiadaniu w ewangelii św. Marka o uzdrowieniu teściowej Szymona Piotra (por. Mk 1,29-31) w analizie historyczno-krytycznej zadaje się pytanie: Co stało się w rzeczywistości? W jaki sposób przekaz ten dostał się do ewangelii św. Marka? Jaką interpretację tego fragmentu podał sam autor wspólnocie, do której adresował swoją ewangelię ok. 60 r. po Chrystusie? Zamiarem autora nie było jedynie opowiedzenie o jakimś wydarzeniu; on to pisał w określonym celu, który należy odkryć.

Co bada analiza strukturalna lub semiotyczna?

Ten rodzaj interpretacji tekstu kręci się wokół południowej osi przedstawianego świata, w odróżnieniu do analizy historyczno-krytycznej, która umieszczona jest na północy. Analizę strukturalną czy semiotyczną nie interesuje przedstawiany świat ale działanie języka.¹³ „Uwzględnia cały tekst, ale tylko

---

¹³ Porov. MARGUERAT, D. – BOURQUIN, Y.: *Per leggere i racconti biblici. Iniziazione all'analisi narrativa*. Borla : Roma 2009, s. 12.

tekst; nie uwzględnia żadnych „zewnętrznych” danych, jakimi są np. autor, odbiorca, opowiadanie o wydarzeniu lub historia redakcji”.¹⁴ Pytanie, które sobie stawia, brzmi: Jaki jest sens tekstu? Tekst odczytuje się jako system znaków, które są ze sobą połączone. Opowiadanie Marka (por. Mk 1,29-31) będzie okazją do zbadania przestrzeni, czyli zmiany, która się dokonała u kobiety (ta, która leżała, mogła wstać zdrowa). Chodzi o przeciwstawność między Jezusem, który się przybliżył a gorączką, która ustąpiła. Świat do przebadania nie jest za tekstem; należy przejść świat tekstu.

Gdzie umieścić analizę narratywną? Ani na osi przedstawianego świata, ani na osi komunikacji. Pytania, które zadaje analiza narratywna brzmią: Jak autor przekazuje swoją sprawę czytelnikowi? Za pomocą jakiej strategii autor doprowadza do odkodowania sensu przez czytelnika? Badania się toczą wokół strukturyzowania, dzięki któremu możemy tekst zrozumieć tak, jak zamierzał to autor. Nadal chodzi o historię uzdrowienia teściowej Szymona Piotra. W opowiadaniu skupia się na uporządkowaniu kolejności osób (dlaczego Jezus znajdzie się jako ostatni?), na zadaniu podkreślonym przez uczniów (pozwolą działać Jezusowi), na efekcie uzdrowienia (kobieta zacznie ich obsługiwać).

Autor-przesłanie-czytelnik

Oś komunikowania proponuje trzy bieguny, bez których nie jest możliwe jakiegokolwiek przekazanie przesłania: autor (nadawca), przesłanie, czytelnik (odbiorca). Historyczno-krytyczna interpretacja tekstu orientuje się w kierunku autora, stara się poznać, jakie tradycje zebrał, jak je przekazał i interpreto-

---

¹⁴ Pápežská biblická komisia. Interpretácia Biblie v Cirkvi. KBD : Svit 1995, s. 50.

wał. Semiotyczna interpretacja tekstu skupia się na tekście i na poszczególnych składowych tekstu (słowa, słowne związki, zdania). Analiza narratywna nie interesuje się autorem ani przesłaniem, ale przede wszystkim czytelnikiem. Bada, jak opowiadanie wpływa na czytelnika i bada sposób, w jaki tekst włącza czytelnika do współpracy przy odkrywaniu przesłania.¹⁵ Podstawowym celem analizy narratywnej jest śledzenie możliwego wpływu opowiadania na czytelnika.

1.3. Opis analizy narratywnej

Opisując analizę narratywną¹⁶ przedstawimy poszczególne fazy i zasady. Należy przy tym uwzględnić też krytykę tekstu, która jednak nie stanowi centrum analizy narratywnej.

1.4. Krytyka tekstu

Krytyka tekstu jako dyscyplina naukowa stara się zrekonstruować tekst jak najwierniej oryginału w taki sposób, że pieczołowicie oceni dostępne rękopisy i stara się ocenić i określić, w jaki sposób poszczególne wersje mogły powstać. Porównuje więc liczne rękopisy i z nich rekonstruuje tekst, który wydaje się być najwierniejszy oryginałowi. Stawia

---

¹⁵ Porov. MARGUERAT, D. – BOURQUIN, Y.: *Per leggere i racconti biblici. Iniziazione all'analisi narrativa*. Borla : Roma 2009, s. 13.

¹⁶ Porov. MARGUERAT, D. – BOURQUIN, Y.: *Per leggere i racconti biblici. Iniziazione all'analisi narrativa*. Borla : Roma 2009, s. 47-96; RINDOŠ, J.: *Exegetický klúč k Pentateuchu*. Bratislava 1998, s. 47-68; ALETTI, J. N.: *L'arte di raccontare Gesù Cristo. La scrittura narrativa del vangelo di Luca*. Queriniana : Brescia 1991.

pytanie, czy dany wyraz, który powtarza się w innych rękopisach, a w innych go nie ma, pochodzi od autora czy nie.

1.5. Analiza morfologiczno-syntaktyczna

Analiza morfologiczno-syntaktyczna koncentruje się przede wszystkim na formach czasownikowych, które są „motorami napędowymi” opowiadania.

Pod tym względem szczególnie badamy części narratywne i mowę bezpośrednią.

W części narratywnej badamy:

- a) główną akcję (czasownik wyraża główną akcję danej chwili; w języku hebrajskim jest to wajjiktol, czasami qata; w języku słowackim zwykle jest to czas przeszły czasownika) np. Rdz. 18,1a,
- b) wtórą akcję (czasownik wyraża akcję, która trwa; w języku hebrajskim participium, albo się powtarza wajjiktol; w języku słowackim zwykle jest to czas przeszły czasownika) np. Rdz. 18,1b,
- c) ramy, okoliczności, opis środowiska, tło (chodzi o dane statyczne; w języku hebrajskim są to zdania bez czasowników albo z czasownikiem pomocniczym „być” hajah) np. Rdz. 17,1,

W bezpośredniej mowie bada się, czy jest:

- a) z uwzględnieniem przyszłości
  - przepowiadająca (użycie czasu przyszłego)
  - zachęcająca, rozkazująca (użycie trybu rozkazującego)
- b) opowiedzeniem wydarzeń, zwykle chodzi o narratywną część w mowie bezpośredniej, dlatego używamy zasad, które odnoszą się do części narratywnej,
- c) w czasie teraźniejszym (np. pochwała), co jest nieczęste.

1.6. Wyodrębnienie i podzielenie perykopy

Opowiadający określa początek i koniec tekstu, aby właściwie wyznaczył jego granice. Należy znaleźć narratywne elementy, które wyznaczają, gdzie opowiadanie się zaczyna, a gdzie się kończy. Mówiąc inaczej, potrzeba dobrze określić granice opowiadania. Od nich bowiem zależy jego sens. Podsumowując, możemy stwierdzić, że pierwszym krokiem w interpretacji tekstu jest właściwe wyznaczenie granic opowiadania.

Kryteria dla wyodrębnienia i podziału:

- a) dla tekstu narratywnego: **początek, zmiana lub koniec akcji (główne kryterium), czas, miejsce, osoby, narracyjny progres, tematyka,**
- b) dla tekstów retorycznych, pouczających i poetyckich: **(psalterz, proroctwa), poetyckie paralelizmy.**

W obydwu przypadkach konieczne jest zwrócenie uwagi na aspekty literackie, językowe, składniowe i stylistyczne (np. powtórzenia, inkluzje, zmianę języka...).

Narratologia dysponuje odrębnymi modelami strukturyzacji wydarzenia: model klasyczny i model programów narratywnych. W niniejszej pracy przedstawiamy schemat pięciocłonowy, składający się z 5 faz, z których przeważnie zbudowane jest opowiadanie; chodzi zatem o model klasyczny.

1.7. Podział opowiadania według modelu klasycznego

A) Fazy analizy narratywnej

Do faz analizy narratywnej zalicza się: narratywną ekspozycję, początek akcji/moment rozwinięcia; zawiązanie; punkt zwrotny, kulminacja, rozwiązanie; zakończenie.

Narratywna ekspozycja podaje podstawowe informacje o postaciach, okolicznościach, czasie i miejscu. Od strony fabuły¹⁷ (por. *Princípy naratívnej analýzy* s. 4) ekspozycja znajduje się zawsze na początku, we wstępie¹⁸ może być według potrzeby przesunięta (np. Rdz 12,10).

Początek akcji/moment rozwinięcia przedstawia czytelnikowi najważniejsze kwestie, pozwalające zrozumieć daną sytuację, którą zmieni opowiadanie. Jest to też moment, w którym po raz pierwszy ukazuje się problem, od którego rozpocznie się opowiadana historia (np. 2Sm 11,2), może być wyrażony brakiem (choroba, niewiedza np. Mt 8,14a).

Zawiązanie jest to element, rozpoczynający opowiadanie, które z kolei wprowadzi narracyjne napięcie, nierównowagę z początkowym stanem lub trudność do rozwiązania (np. Mt 8,14b). Zawiera również próby rozwiązania problemu (np. Wj 7).

Punkt zwrotny, kulminacja, rozwiązanie. Punkt zwrotny jest to moment, w którym opowiadane wydarzenie przyjmuje odwrotny kierunek (np. Mt 8,15a); kulminacja jest to szczyt opowiadanego wydarzenia, po którym następuje jego zstępowanie; rozwiązanie jest rozwiązaniem początkowej trudności, problemu ukazanego w opowiadaniu (np. Mt 8,5b). Z kulminacją czy z rozwiązaniem łączy się *peripetia*, czyli przejście od gorszej do lepszej sytuacji lub odwrotnie (jeśli chodzi o zawiązanie akcji), albo *anagnorisis* – przejście od niewiedzy do poznania (jeśli idzie o zawiązanie wyjaśnienia, np. „teraz wiem, że się mnie boisz” Rdz 22,12; Rdz 45,1-4).

---

¹⁷ Fabula (angl. story, tal. storia) je to, čo vníma a spontánne rekonštruje čitateľ/poslucháč pri čítaní aelbo počúvaní rozprávania. Je to prerozprávanie príbehu poslucháčom v hrubých rysoch.

¹⁸ Sujet (angl. plot, tal. racconto) je rozprávanie reálneho textu.

Zakończenie jest wyrażeniem nowego warunku, sytuacji, który uzyskał podmiot w wyniku przemiany. Moment ten przedstawia wynik rozwiązania, czyli jego efekt końcowy.

B) Zasady analizy narratywnej

Narratologia zdefiniowała zbiór podstawowych pojęć w odniesieniu do zasad, którymi posługuje się narrator podczas tworzenia opowiadania i które należy mieć na uwadze podczas analizy. Metoda, którą posługuje się analiza narratywna polega na badaniu tekstu pod kątem identyfikacji sposobu i zasad, jakimi posłużył się narrator dla stworzenia opowiadania. Do zasad zaliczamy: *opowiadanie; postaci; ramy; analepsis i prolepsis; czas opowiadania; kąt widzenia, perspektywę.*

Opowiadanie i wydarzenie. Opowiadanie jest to realny tekst i wydarzenie postrzegane a zatem spontanicznie rekonstruowane przez czytelnika.

Postaci są widzialną stroną wydarzenia, które go żywią i ubierają. Postaci dają opowiadaniu szatę, styl i koloryt. I odwrotnie, postaci nie tworzą opowiadania dopóki opowiadanie ich ze sobą nie łączy. Analizę narratywną interesuje to, w jaki sposób narrator tworzy swoje postacie. Czasami je tylko naskicuje, innym razem ich portret bardziej rozwinię. W opowiadaniu mówi się o imieniu. Jakie? Dlaczego? Chodzi o postaci zbiorowe (np. faryzeusze, apostołowie...), albo o indywidualne (np. Jan, Piotr...)? Kto jest protagonistą? Jaką funkcję pełnią postaci (wymusić odpowiedź, reakcję)? Postaci wspomina się tylko dlatego, że są niezbędne do rozwinięcia wydarzenia? Albo dlatego, aby przedstawiały określoną grupę (np. polityczną, religijną...)? Kiedy ukążą się na scenie a kiedy z niej znikną? Albo tylko się wspomina o nich?

Ramy. Działanie osób w opowiadanym wydarzeniu ma miejsce w określonych ramach: we właściwej chwili, na określonym miejscu, w kontekście społecznym. Te trzy wyznaczniki mogą być skupione na początku opowiadania albo rozłożone w całym opowiadaniu. U autorów biblijnych ramy mają często wymiar symboliczny, z którym interpretacja musi sobie poradzić. Trzeba zwrócić szczególną uwagę na sposób, w jaki każdy narrator interpretuje symbol, którym się posługuje. W ewangelii św. Jana np. noc symbolizuje ciemności człowieka, w którym nie ma światła objawienia.

Analepsis i prolepsis. Analepsis jest odwołaniem się do poprzedzającego wydarzenia (np. wspomnienie śmierci Jana Chrzciciela, por. Mk 6,17-29) a prolepsis jest przepowiadaniem wydarzeń, które dopiero nastąpią (np. przepowiadanie męki i zmartwychwstania).

Czas narracji i czas w narracji. *Czas narracji* jest materialnym czasem narracji, który zależy od tego, ile potrzebujemy słów, zdań, stron na opowiedzenie wydarzenia.

Czas w narracji, czyli czas upływający w *narracji*, jest to np. okres czterdziestu lat wędrówki Izraelitów przez pustynię. To kryterium pomaga dostrzec, gdzie kładzie się akcent. Np. czas narracji Księgi Powtórzonego Prawa ma 45 rozdziałów a *czas w narracji* to jeden dzień. Podobnie istnieje wielka nieproporcjonalność pomiędzy przestrzenią, jaką ewangelie poświęcają na opisanie trzech lat publicznego życia Jezusa a trzech dni wydarzeń wielkanocnych.

Kąt widzenia, perspektywa. Używając porównań z kinematografii, trzeba wiedzieć, gdzie jest kamera, czym okiem przez nią się patrzy. Gdy autor wie więcej niż osoba z opowiadania (chodzi o tzw. „autora wszechwiedzącego”), mówimy o *kącie widzenia autora*.

Gdy autor opisuje to, co widzą i odczuwają osoby, mówi się o *kącie widzenia osób* albo o *perspektywie wewnętrznej*, która często przedstawiana jest za pomocą greckiego słowa *idou*.

Jeśli autor nie zdradza czytelnikowi, ani go nie wprowadza do wewnętrznego świata osób, mówimy o *zewnątrznej perspektywie* albo *kącie widzenia czytelnika*.

1.2.5. Komentarz

Po przeprowadzeniu analitycznego badania tekstu biblijnego należy dokonać syntezy podstawowych wniosków egzegetycznych i je opowiedzieć. Przy wykładzie fundamentalnych pojęć tekstu biblijnego można posłużyć się słownikami biblijnymi.

1.2.6. Przesłanie teologiczne i jego aplikacja

Interpretacja tekstu nie byłaby pełna, gdyby się kończyła na analizie danego tekstu. Po każdej analizie tekstu konieczne jest zrobienie ostatniego kroku, którym jest przedstawienie teologicznego przesłania tekstu i jego odniesienia do współczesności.

Zakończenie

Przedstawiono jedną z metod interpretacji tekstu – analizę narratywną, według której można badać teksty biblijne Starego i Nowego Testamentu. Jak każda metoda ma ona swoje mocne i słabe strony. Analiza narratywna wydaje się być odpowiednia do tekstów biblijnych o charakterze narracyjnym ponieważ stosuje metodę narratywną gdy opowiadanie analizuje jak opowiadanie a nie jak dokument historyczny. Celem analizy narratywnej jest przedostanie się do świata opowiadania. Jej narzędzia są jednak mniej odpowiednie do analizy relacji

między opowiadaniem a światem doświadczeń, do czego bardziej się nadaje wykorzystanie metody historyczno-krytycznej.

Autor niniejszej prezentacji ma nadzieję, że ukazał nie tylko wartość analizy narratywnej, ale że zaproponowane spojrzenie na najczęściej wykorzystywane metody analizy (historyczno-krytyczna, strukturalna/semiotyczna/, narratywna) pozwolą dostrzec, że te różne sposoby uprawiania egzegezy się nie wykluczają ale uzupełniają. Istotne jednak jest to, aby egzegeta przy interpretacji tekstów najpierw wybrał najwłaściwsze narzędzia do jego lepszego opracowania, nie odwrotnie.¹⁹

Bibliografia

Źródła

1. Novum Testamentum Graece (Nestle, E. – Aland, K.), Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft 1995.
2. Písmo sväté. Nová zmluva a Žalmy. Slovenský ekumenický preklad. Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť 1995.
3. Sväté Písmo Starého i Nového Zákona. Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda: Rím 1995.

Literatura przedmiotu

1. ALETTI, J. N.: L'arte di raccontare Gesù Cristo. La scrittura narrativa del vangelo di Luca. Queriniana: Brescia 1991.

---

¹⁹ Táto štúdia vznikla s podporou grantu z projektu Narratologies č. NARR2828-3.

2. EGGER, W.: Metodologia del Nuovo Testamento. Introduzione allo studio scientifico del Nuovo Testamento. EDB: Bologna 1989. ISBN 88-10-40716-4.
3. HERIBAN, J.: Príručný lexikón biblických vied. Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda: Rím 1992.
4. JAKOBSON, R.: Saggi di linguistica generale. Feltrinelli: Milano 2000.
5. MARGUERAT, D. – BOURQUIN, Y.: Per leggere i racconti biblici. Iniziazione all'analisi narrativa. Borla: Roma 2009. ISBN 978-88-263-1353-5.
6. Pápežská biblická komisia. Interpretácia Biblie v Cirkvi. KBD: Svit 1995. ISBN 80-7142-024-7.
7. RINDOŠ, J.: Exegetický kľúč k Pentateuchu. Bratislava 1998. ISBN 80-7141-226-0
8. VARŠO, M.: Zjedz, čo máš po ruke. Úvod do biblickej exegézy. Zrno 1998. ISBN 80-967867-4-1.